

Nordlands Avis

(Ranens Tidende)

Nr. 91.

Utkommer 2 ganger om uken. Koster pr. kvartal kr. 1.75, til utlandet kr. 3.00, porto i tillegg. Bladpengene betales forokkuddvis.

Riksetatelen. Telegr. adr.: Nordlandsvisen

Hemnesberget, tirsdag 18. november 1930

Annonsepris: 10 øre p. m/m., reservert plass og late side 12 øre. Stigende rabatt for gjengjeldsannonser. Stor rabatt på kvartals-, halvår- og års-annonser. Beregning og overtag på forlangende.

37. årg.

En brannsak fra Herøy.

Nordlands lagmannssting har behandlet en sak mot Oluf Martin Anton Olsen, Øksningen i Herøy, tiltalt etter straffelovens § 272, annet ledd (assuranssvig).

Forsvarer: Overrettssakerfører Rolf Thorne.

Som lagrette ble uttrukket: Chautier Johan Jørgensen, Hemnesberget, kjøpmann Ørger Heen, Indrøy, Oilleskal, lærer I. Karlén, Knutstad i Borge, fisker Konrad Madsen, Tuv i Salten, gårdbruker Hans Johansen, Seløy, Herøy, gårdbruker Alfred Heen, Storølsøy, Redøy, skredder Gavlen, Sigerfjord, handelsmann M. Skår, Tysvåg, Røst, gårdbruker Torgeir Olsen, Hundholmen, Tysfjord og bankkasserer B. Hørseth, Nesna.

Til lagretts ordlærer valgtes handelsmann Skår.

Tiltalen gjelder en brand hvorved tillalles stuebygning på Indrøy Øksningen brente ned. Bygningen var assurert for 8000 kroner i forsikringselskapet "Norden", mens den virkelige verdi skulde være adskillig mindre. Lesaret var forsikret for 3000 kroner. Av dette brente det angivelig for 2008 kroner. Tiltalte erkjente seg ikke strafskyldig.

Statsadvokaten gjennomgikk deretter saken i korte trekk, idet han nevnte de faktiske omstendigheter.

Den omtalte brand fant sted 7. januar i år kl. 8 om ettermiddagen.

Det hadde begynt å brenne på kjøkkenloftet. Angivelig skal dette skyldes en velutt lampen på kjøkkenloftet. Imidlertid er det en rekke vitner som forklarer at brannen må ha oppstått på et annet sted i bygningen.

Det har imidlertid vært vanskelig å få klare oplysninger i saken, hvad han bebreidet tiltalte, og statsadvokaten hadde derfor ikke funnet det riktig å henlegge saken, men han vilde ha den prøvet ved lagmannssting på grunnlag av de foreliggende indier.

Tiltalte hadde i 1921 forhollet assuransen på sitt hus fra 4000 til 8000 kroner.

I lagmannssting avgav tiltalte en lengere forklaring. Han hadde siden 1920 arbeidet hos Ing. Hansen & Sønnen i Øksningen som baker og måtte også delta i annet forefallett arbeid. I 1921 giftet han seg og hadde på branntiden 4 små barn. I 1916 hadde han nyttig til det nedbrennte hus, som han senere hadde kjøpt av sine foreldre.

I 1929 skiftet han i sitt arbeid hos Hansen. Men mente da å ha 300 kroner til gode mens lieme hadde, at han skyldte dette 2000 kroner. Han tok på et lån i Herøy Sparebank på 400 og leiet et bakeri i Sandnessjøen. Imidlertid viste dette seg ikke lønnsomt og han måtte avvike denne foretning i oktober 1929. Han hadde da tapet omkring 400 kroner på dette.

På sin eiendom hadde han en gjeld på ialt kr. 775.

Om høsten 1929 overtos han et sgenitur for firmaet R. Vold, Oslo, i hygieniske froterbad og helrekeknapparer med ultraviolets stråler.

Edv. Landeng.

Smed & reparasjonsværtsted.

Utfører alt til faget hen hørende, spesielt fremheves båtbeslag og dragger, båttatt og indhalingskroker, nospill og lineruller. Leverer vognhjul i alle størrelser med beslag. Reparation av alle slags landbruksredskaper, og redskaper vedrørende fiskeridriften. Arbeidet utføres hurtig og solid til konkurrerende priser.

Til jul hadde han på dette fjent 3-400 kroner og det var hans henstik å reise ut etter jul igjen. Han forklarte seg så om hvad det hendte branddagen. Foruten tiltalte, hans hustru og barn var hans mor, Anne Olsen, og en søstersønn av tiltalte, Ole Mikal Olsen, tilstede i huset. De satt nede i kjøkkenet og skulde spise til kvelds.

Tiltaltes mor var kommet ned fra kjøkkenloftet i 6-tiden. Tiltalte og Ole hadde ikke vært deroppe siden kl. 4 om ettermiddagen. Man blev opmærksom på brannen idet der kom røk ned gjennom kjøkkentaket, hvor bordene var noe gisne. Tiltalte og Ole sprang da med en gang op på loftet, men blev møtt av en sterk røk fra kjøkkenloftet og måtte snu. Ole fikk reddet med seg noen klær. Da de så at det ikke var noe å gjøre gikk de ned og tiltalte åpnet så gangdøren for å få ut røken.

Kjøkkendøren blev også åpnet og der blev gjennomtrekk. Der blåste en sterk sydvest ved anledningen.

Tiltalte bragte sin mor og barna i sikkerhet i fjaset og begynte å redde ut. Mens var Ole sprunget til naboenes etter hjelp. Der kom en del folk tilstede og deltok i slukningsarbeidet. Det viste seg imidlertid nyteløst og huset brente ned til grunnen. Man fikk dog reddet ut nok så meget.

Tiltalte mente, at det brente hus var verd omkring 8000 kroner, da det var nok så meget påkostet.

Med hensyn til brannen mente han, at den måtte skyldes en lampe som stod på kjøkkenloftet.

Hans mor hadde fortalt at den var tent og antagelig har den trukket sig op slik at glasset er gått itu og flammen kommet bort i gardinet.

Han hevdet, at hans økonomiske stilling var bra.

Første vitne var lærer og agent Einar B. Vik. Han forklarte, at tiltalte i 1921 hadde forsikret sin stuebygning hos ham. Han hadde da forhollet denne politen fra 4000 til 8000 kroner. Samtidig tegnet tiltalte en forsikring på lesere. Uthuset blev assurert læret i 1926. Vidnet kjente også til at tiltalte hadde forbedret sitt hus. Etter konjunkturrene i 1921, mente han assuransen var for lav. Dette gjaldt også assuransen for lesere. Vidnet hadde heller ikke grunn til å betvile rikthigheten av den oppgave brandtiltalt hadde innsendt til forsikringselskapet etter brannen.

Vidnet mente, at hvis huset hadde vært forsikret i brannkassen og der så sent som i 1929

var blitt foretatt taket over bygningen, vilde man antagelig ha kommet op i et beløp av 8000 kroner. Tiltalte hadde snakket om å nedsette forsikringen, men så kom brannen før nedsettelsen blev foretatt.

Vidnet hadde før brannen vært i tiltaltes hjem, som han mente var meget velstelt.

(Mere).

De store lemenvandringene.

„Lemene lever på den skandinaviske halvøy i finsk og russisk Lapland.

I gunstige år fornerer den seg så sterkt, at de av mangel på føde må foreta store utvandringene, (Dyrenes liv).

I novbr. 1868 kom et dampskip på Trondheimsfjorden inn i en sådan masse svømmende lemene, at skibet brukte et kvartier for å seile gjennom massene, og så langt man kunde se fra dekket var vannet skjult av disse dyr.“ (R. Collet).

Vistnok tykt påsmurt på Petter Dass's tid trodde folk, at lemene regnet ned fra luften. Ole Ravn har funnet ut, at „massene“ fremkom av jordhuller. Det siste, er nok det riktige med litt modifikasjon. Mere enn ett hull kommer der nepper fra hvert hull. I lemene finnes slike hull såvel nede ved sjøen som opp i høidene under nærsag hver eneste rot. På dens vandring stiftes der hjem overalt. Planer bare ut råtne treskubber, så er jeg sikker på der finns et lemenredde under dem.

At lemene først begynte i sept. i Nord-Rana er rimelig. De begynner slik overalt.

I august var de nede i lavlandet i Serjelaget og Hattfjældalen såvelsom mange andre steder. De kommer omtrent samtidig overalt.

Frå Senja.

Millon Malangen i nord og Vågsetfjorden i sør ligg Senja, den næst største av øyane i det veldige gyrikket her nord.

Op av storhavet som blåner ut over så langt auga kan sjå, lalter ho seg, stor og mektig med høge fjellindar og knivkvasse oddar. Når ein er framand og kjem første gangen hit ut til ytterkanten av Senja vil kånhende redsla slå ein ved første augnekast, så mektig er riktura. Dei ligg etter kvarandre på rad alle desse stupbrätte, låkdede tindane, Månes, Teisten, Trælen, Oksen og Kjelva.

Det er som del har avure seg saman om å stå på vakt mot storm og stormhav.

Og det trengs når Nordishavet reiser seg i alt sitt veld og kjem innover i vill bekedsans. Stormen uter og sjøsprøyten og rokket står himmelhøgt. Slik kan det vere lange rider om vinteren. Men det er vakkerer her ute ein sommarknad når havet ligg blankt og blått så langt auga ser. Endå vakrere er det i stille netar når nattola står som ei gløande eidunte, høgt over hav og lindnader i nord, nakt etter natt.

Hr. Ravn spør: „Frå hvilke fjelltrakter — utgikk eller startet lemenvandringen?“ Svaret er ganske enkelt. Frå alle fjellplatåer. Lømen frå Nord-Rana når aldri frein til Finnmark. Der er standdyr nok for på viddene.

En fjelltraver vil — bortsett frå lemenar — treffe eksemplarer av arten mellom vidfjærr, lyng og tuer på alle fjell. Almindeligst i en høide frå 300—600 m. o. h. Store strekninger tilbakelegger den nepper. Reisen går frå høifjellet og ned i nærmeste lavland. Den heltes med de to største deler i verden (ilg. Jakob A.) „matepar-målet og formeringen“.

Hr. Ravn skriver: „Trekrets retning er det vanlige — frå øst mot vest“. Etter dette vilde jo alle lemene gå direkte tilsjøs. Trekrets retning er nok det motsatte av øst—vest. Derom kan man forvisse sig ved lår å befare Rana-fjordens sider, såvelsom alle større fjorder. På sydsiden vrinner det av dyr, mens der på nord-siden ikke finnes et eneste eskol, forutsatt at fjorden er såpas bred, at den ikke greier svømmerturen.

Lemene er holdt for et argt dyr. Den er imidlertid meget redd av sig. Om bortover et jorde, hvor der siter masser av dem. De vil da legge merke til, at alle som blir opmærksom på faren hurtigst mulig forsvinner uten en lyd. Ser den ingen utvei til å komme undav, eller bedømmer den situasjonen feil, er den modig og forsvarer sig så lenge der er liv.

Den har mange fiender. Blir det knapt om for etter også rein, geit og sau av bakpartiet de halvi fordøiede gress- og rottrøster.

Sykdom opptrer ofte blandt dem i de seneste høstmåneder. Foruten de av Ravn nevnte symptomer kan man legge merke til at benene faller av i ledene, haktroppen blir lamen o. s. v. På det stadium har den det alt annet enn godt.

Derfor, barn og ungdom, la den i fred! Pin og plag den ikke.

P. I. H.

Skotøl og Kalosjer

for damer og herrer

anbefales til

billigete priser.

Coor. B. Olseaa,

Finneidfjord.

Sør-Rana herredsstyre

hadde møte på Hemnesberget tirsdag 13. novbr. under ledelse av ordfører Finde. Fraværende: O. Bjørnåit og Johan Hansen Leirvik.

Overtagelse av Dilkestadveien.

Johan J. Dilkestad meddelt i skrivelse at Dilkestadveien er ferdig til overtagelse for vedlikehold som bygdevei fra hovedveien til Dilkestad-beiten, ca. 2400 meter. Vedtak: Herredsstyret overtar veien til vanlig vedlikehold under forutsetning av at avdelingsingeniøren ikke fremkommer med noen bemerkning herimot.

Vernskop-tilvalg.

Skrivelse fra landbruksdep. tet om å velge to menn til å bistå fylkesassistenten med å foreslå hvad som bør være vernskop innen herredet. Valgt blev Hans J. Utakampen og Nils Luneng.

Nordlandsveien.

Skrivelse fra Georg Hauan og Olav Engen om å søke myndighetene om å få veien Koffelvern-Nord-Rana grense oplyst til bygging anarasi. Vedtak: Saken utsettes til neste herredsstyremøte.

Sjønærvervelse av parssl.

Jordstyret overreder saknad fra Jakob Angell Jakobsen Utakampen om å være han behjelpelig med å tilbakeverve den frasolgte parssl Stomerkværen. Jordstyret fratrer idet det tror Jordloven ikke hjemler adgang derif, men utfatter at omhandlede jordstykke er drevet færligere enn gårdsbruk ellers i herredet. Ernst vedtak: Saken sendes jordstyret tilbakke, idet herredsstyret tiller jordstyrets innstilling, men henstiller til jordstyret å foranledige parsellen drevet til mere produktivet.

(Forts på 4. side)

Senja er stor; helis seks kommuner eig jord og grunn på øya. Og like mektig og stortell som ytterkanten, er ikke smilende og blid er innersida av øya. Der finn ein dalar med elvar og vatn og stor, fin bjørkeskog. Det vakre Gjøand er vel kjendt av alle som reiser på lei. På Gibostad har Troms fylke jordbrukskulen sin, og der er mange leire velstelte gårdsbruk sørtrekkstredene. Oppe i fjellheimen på Senja er det som eit lite veyntland for seg sjølv. Det glitrir i stille vatn og fossande elvar, og det gnirer av molter innetter myrene. — Det er eit ting vi her i Vre-Senja gar og venter på, og det er gjennomgangavegen som skal binde oss til dei store trafikktadene Gibostad og Finnes. Denne veg vil gå gjennom eit av dei største dalføter som lins på øya og gjennom det finaste bureisingstørring ein kan tenke seg. Når den vegen kjem, vil slakter mange nye heimmar vekke fram og nye provinnsar vil bli lagt til landet.

E. S.